

Crna Gora
Ministarstvo prosvjete

**CENTAR ZA STRUČNO
OBRAZOVANJE**

PROGRAM OBRAZOVANJA ZA STICANJE KLJUČNIH VJEŠTINA

IZ OBLASTI RODNE RAVNOPRAVNOSTI

SADRŽAJ

1. OPŠTE INFORMACIJE O PROGRAMU OBRAZOVANJA	2
2. STRUKTURA PROGRAMA OBRAZOVANJA.....	4
3. MODULI KLJUČNE VJEŠTINE.....	5
3.1. RAZUMIJEVANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI I RODNIH ULOGA	5
3.2. UKLJUČIVANJE RODNOG ASPEKTA U KREIRANJE ZAKONA I POLITIKA	12
3.3. INTEGRISANJE PRINCIPA RODNE RAVNOPRAVNOSTI U INSTITUCIJE	16
3.4. RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE	20
3.5. PRENOŠENJE ZNANJA I VJEŠTINA IZ OBLASTI RODNE RAVNOPRAVNOSTI	25
4. USLOVI ZA IZVOĐENJE PROGRAMA OBRAZOVANJA.....	33
5. REFERENTNI PODACI	36

Napomena:

Svi izrazi koji se u ovom dokumentu koriste u muškom rodu, obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.

1. OPŠTE INFORMACIJE O PROGRAMU OBRAZOVANJA

NAZIV PROGRAMA OBRAZOVANJA ZA STICANJE KLJUČNIH VJEŠTINA: Program obrazovanja za sticanje ključnih vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti

SEKTOR/ PODSEKTOR PREMA NOK – u: [Klik za unos teksta]

STANDARD ZANIMANJA NA KOJEM SE PROGRAM OBRAZOVANJA ZASNIVA / NIVO:

- [Klik za unos teksta]

NIVO KVALIFIKACIJE:

TRAJANJE PROGRAMA OBRAZOVANJA: 200 časova

KREDITNA VRIJEDNOST PROGRAMA OBRAZOVANJA: 10 kredita

USLOVI ZA UPIS, ODNOSNO UKLJUČIVANJE U PROGRAM OBRAZOVANJA:

- Kvalifikacija nivoa obrazovanja VII1
- Poznavanje rada na računaru
- Poželjno je da je pohađao program iz neke od navedenih oblasti: rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, vladavine prava, evropskih integracija, ekonomskog upravljanja, upravljanja ljudskim resursima, razvoja i koordinacija javnih politika ili upravljanje javnim finansijama

CILJ PROGRAMA OBRAZOVANJA:

- Sticanje znanja i vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti i prenošenje znanja i vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti.

USLOVI ZA NAPREDOVANJE I ZAVRŠETAK PROGRAMA OBRAZOVANJA:

- Moduli se realizuju redoslijedom kojim su navedeni u Strukturi programa obrazovanja.
- Polaznicima se mogu priznati moduli/ djelovi modula koji su stečeni kroz neki drugi akreditovani program obrazovanja.

NAČIN PROVJERE

Provjera ishoda učenja predviđenih programom obrazovanja vrši se na osnovu ispitnog kataloga koji se odnosi na ove ključne vještine. Provjera se sprovodi u skladu sa Zakonom.

POVEZANOST SA DRUGIM DRUGIM PROGRAMIMA I MOGUĆNOST NAPREDOVANJA

- [Klik za unos teksta]

ISHODI UČENJA

Po završetku programa obrazovanja, polaznik će biti sposoban da:

- Razumije koncept rodne ravnopravnosti i rodni uloga

- Uključuje rodni aspekt u kreiranje zakona i politika
- Integriše princip rodne ravnopravnosti u institucije
- Primjenjuje rodno odgovorno budžetiranje
- Prenosi znanja i vještine iz oblasti rodne ravnopravnosti

2. STRUKTURA PROGRAMA OBRAZOVANJA

REDNI BROJ	MODUL	BROJ ČASOVA PO OBLICIMA NASTAVE I KREDITNA VRIJEDNOST				
		T	V	P	Σ	KV
1.	Razumijevanje rodne ravnopravnosti i rodnih uloga	16	16	8	40	2
2.	Uključivanje rodnog aspekta u kreiranje zakona i politika	16	16	8	40	2
3.	Integriranje principa rodne ravnopravnosti u institucije	16	16	8	40	2
4.	Rodno odgovorno budžetiranje	16	16	8	40	2
5.	Prenošenje znanja i vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti	8	16	16	40	2
UKUPAN BROJ ČASOVA		72	80	48	200	10

T – Teorijska nastava

V – Vježbe

P – Praktična nastava

Σ - Suma (Ukupan broj časova)

KV – Kreditna vrijednost

3. MODULI KLJUČNE VJEŠTINE

3.1. RAZUMIJEVANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI I RODNIH ULOGA

1. Broj časova i kreditna vrijednost:

Oblici nastave			Ukupno	Kreditna vrijednost
Teorijska nastava	Vježbe	Praktična nastava		
16	16	8	40	2

2. Cilj modula:

- Sticanje znanja po pitanju roda, rodnih identiteta, diskriminacije po osnovu roda i značaja uvođenja politike i mehanizama rodne ravnopravnosti.

3. Ishodi učenja

Po završetku ovog modula polaznik će biti sposoban da:

1. Objasni pitanje roda, rodnog identiteta i rodne ravnopravnosti
2. Analizira rodnu ravnopravnost u širem društvenom kontekstu i obrazloži značaj uvođenja politika za dostizanje rodne ravnopravnosti

Ishod 1 - Polaznik će biti sposoban da
Objasni pitanje roda, rodnog identiteta i rodne ravnopravnosti

Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Objasni pojam i značaj rodne ravnopravnosti	
2. Objasni rodne uloge i rodni identitet	Rodne uloge i rodni identitet Naučeno ponašanje kao preduslov kreiranja rodnog identiteta i određivanja rodni uloga Uobičajeno se govori isključivo o ženskom i muškom polu u ženskom i muškom rodu, u stvarnosti se rodni identiteti ne mogu tako lako objasniti i prikazati, i predstavljaju veoma kompleksnu kategoriju
3. Razlikuje rodnu i polnu ravnopravnost	Rodnu i polna ravnopravnost Razumijevanje roda kao dinamične kategorije, koja predstavlja društveno oblikovanje biološkog pola žene i muškarca
4. Pojasni razliku između rodne ravnopravnosti i ženskih prava	Razlika između rodne ravnopravnosti i ženskih prava Kada se govori o rodnoj ravnopravnosti zapravo se posmatraju i žene i muškarci i njihovi međusobne odnosi, jer se razumije da se odnosi moći i neravnopravnosti mogu promijeniti samo ako se mijenjaju rodne uloge i stereotipi i jednih i drugih (rodni stereotipi često ograničavaju muškarce/mladiće, kao i žene/djevojke)
5. Objasni značenje pojmova koji proističu iz oblasti rodne ravnopravnosti	Značenje pojmova Terminologija oblasti rodne ravnopravnosti: pol, rod, rodni identitet, rodna analiza, rodna diskriminacija, rodno zasnovano nasilje, rodna jednakost (gender equity), rodno osjetljivi indikatori, rodna ravnopravnost (gender equality), rodne uloge, ženska ljudska prava afirmativna akcija, feminizam, gender mainstreaming (engl.), individualna diskriminacija, institucionalna diskriminacija, strukturalna diskriminacija, neposredna diskriminacija, posredna diskriminacija

**Ishod 1 - Polaznik će biti sposoban da
Objasni pitanje roda, rodnog identiteta i rodne ravnopravnosti**

Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
6. Analizira ključne statističke podatke vezane za položaj žena u Crnoj Gori	Ključni statistički podaci Statistički podaci o položaju žena i muškaraca u određenim sferama društva od presudnog su značaja za kreiranje javnih politika u različitim sferama društva. Razumijevanje da žene i muškarci imaju različite uloge, učestvuju više ili manje u različitim sektorima i oblastima od velike je važnosti za pravljenje akcija i strategija koje treba da doprinesu ravnopravnosti (podaci o zatupljenosti žena i muškaraca u politici, obrazovanju, rukovodećim pozicijama, vlasništvu nad imovinom itd.)
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi od 1 do 6 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem.	
Predložene teme	
- Pol i rod - Rodna ravnopravnost - Rodna i polna ravnopravnost - Rodne uloge i identiteti	

Ishod 2 - Polaznik će biti sposoban da Analizira rodnu ravnopravnost u širem društvenom kontekstu i obrazloži značaj uvođenja politika za postizanje rodne ravnopravnosti	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Razlikuje oblike diskriminacije, stereoptipa i predrasuda	
2. Objasni sadržinu i značaj ratifikovanih međunarodnih dokumenata iz oblasti zaštite ljudskih prava i rodne ravnopravnosti	Ratifikovana međunarodna dokumenta Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, Evropska konvencija o ljudskim pravima, Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije prema ženama (CEDAW), Pekinška deklaracija i Platforma za akciju, Istanbulska konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici i dr.
3. Pozna je pravnu regulativu kojom se garantuje rodna ravnopravnost	Pravna regulativa Zakon o rodnoj ravnopravnosti (Akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti), Zakon o zabrani diskriminacije, Zakon o zaštitniku ljudskih prava i sloboda Zakon o zaštiti od nasilja u porodici itd., kao i strateška dokumenta koja tangiraju predmetnu temu: Nacionalna strategija održivog razvoja, Nacionalni program za integraciju Crne Gore u EU, Strategija zaštite od nasilja u porodici, Strategija očuvanja i unapređenja reproduktivnog zdravlja i druge, Strategija borbe protiv trgovine ljudima, Strategija zapošljavanja i razvoja ljudskih resursa, Nacionalni akcioni plan za postizanje rodne ravnopravnosti, Strategija za razvoj ženskog preduzetništva i dr.
4. Pojasni nadležnosti nacionalnih institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost u Crnoj Gori	Nadležnosti nacionalnih institucionalnih mehanizama Nacionalni institucionalni okvir za rodnu ravnopravnost i njegove nadležnosti: Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Odjeljenje za rodnu ravnopravnost, koordinatori aktivnosti u vezi pitanja rodne ravnopravnosti u organima javne uprave, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda i dr.
5. Obrazloži ulogu javne uprave u promociji i zastupanju rodne ravnopravnosti	Uzimajući u obzir nadležnosti institucija i sveobuhvatan zakonodavni okvir za postizanje rodne ravnopravnosti

Ishod 2 - Polaznik će biti sposoban da Analizira rodnu ravnopravnost u širem društvenom kontekstu i obrazloži značaj uvođenja politika za postizanje rodne ravnopravnosti	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
6. Vršiti analizu procjene stanja rodne ravnopravnosti u određenoj oblasti	
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi od 1 do 6 mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem.	
Predložene teme	
- Pokazatelji ravnopravnosti u porodici, ekonomiji i politici - Publikacija MONSTAT: „Kako žive žene i muškarci u Crnoj Gori“ - Diskriminacija, stereotipi i predrasude - Pravni okvir i garancija ravnopravnosti - Institucionalni mehanizmi za postizanje rodne ravnopravnosti	

4. Andragoške didaktičke preporuke za realizaciju modula

Sadržaje je potrebno obrađivati i realizovati uz visok stepen angažovanosti i aktivnosti polaznika. Naglasak treba staviti na razmjenu iskustava, potreba i znanja između nastavnika/instruktora i polaznika i među samim polaznicima, kao i na povezivanje sa vlastitim iskustvom i praksom.

Organizacija izvođenja modula programa prilagođava se polaznicima, njihovim potrebama, predznanjima, očekivanjima i interesovanjima. U skladu sa tim moguće je prilikom realizacije modula prilagoditi grupi tempo rada, kontinuitet izvođenja, metode, a određene sadržaje moguće je detaljnije obraditi ukoliko grupa za to pokaže interesovanja ili potrebu.

U toku nastave koristiti demonstraciju i primjenu raznovrsnih oblika i metoda rada: kratki blokovi predavanja, radionica, prezentacija, diskusija, timski rad, analiza primjera iz prakse, kooperativan rad, frontalni, individualni, grupni rad, rad u parovima, igra uloga i dr.

5. Okvirni spisak literature i drugih izvora

- Amit , R., Mac Crimmon , K., Oesch, J., Odluka o pokretanju novog poduhvata: vrijednosti, vjerovanja i alternative, Babson College/Kauffman Foundation Entrepreneurship Research.
- Conference. Seattle, WA: University of Washington, 1996.
- Ando , F. i saradnici, manjine, žene, veterani i 1982 karakteristike biznisa.
- Owners Survey, Haverford, PA: Faith Ando and Associates, 1988.
- Anyanwu , C.M., Mikrofinansijske institucije u Nigeriji: politika, praksa i potencijal, rad.
- Prezentovano na G24, radionica na temu „Ograničenja rasta u podsaharskoj Africi,” Pretoria, South Africa, Nov. 29-30 2004.

- Asika , N., Metodologija istraživanja u naukama o ponašanju. Ibadan: Longman Nigeria, Plc,1991.
- Ayogu , E., Pismenost za žene: prioritet u razvoju, The Guardian, 10. p.8., Dec., 1990.
- Bailey , K.D., Metode socijalnog istraživanja. 3rd Edition, New York: The Free Press, 1987.
- Bartol , K. M., Martin, D., Management, Int. Edition, Irwin, New York. McGraw-Hill, 1998.
- Bhave, M., A Model procesa stvaranja preduzetničkog poduhvata, časopis Business Venturing, Vol. 8:223-242, 1994.
- Bird , B., Implementiranje preduzetničkih ideja: The Case for Intention, Academy of Management Review, Vol. No. 3, 1988.
- Boyd , N., Vozikis , G., Uticaj samoefikasnosti na razvoj preduzetništva.
- Namjere i aktivnosti, Preduzetnička teorija i praksa, Summer, Vol. 18, 1994.
- Brunstein , J. C., Ma i e r , G. W., Implicitni i sebi pripisani motivi za postizanje: dvije odvojene, ali međusobno povezane potrebe, Journal of Personality and Social Psychology, 89, 205-222, 2005.
- Carland , A. L., Hoy , F., Boulton , W., Carland , J. C., Differentiating Entrepreneurs from.
- Vlasnici malih biznisa: Konceptualizacija, Pregled akademije menadžmenta 9(2) 354-359, 1984.
- Collins , L. H., Chrisler , J. C., Quina , K. (Eds.), karijerne strategije za žene u akademiji
- Arming Athena, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 1998.
- OECD SME Bologna izvještaj o napretku
- Elaine Allen, Amanda Elam, Nan Langowitz, Monica Dean GEM Report 2009.
- Chinonye Okafor and Roy Amalu, Preduzetničke motivacije kao determinante izazova ženskog preduzetništva.
- Istraživanje Žensko preduzetništvo u Srbiji i Bugarskoj- Mogućnosti poslovne saradnje, Ivana Čvorović.
- Grozdanić R., Žensko preduzetništvo, Privredna komora Beograd.
- Patricia G. Greene, University of Missouri – Kansas City; Myra M. Hart, Harvard Business School.
- Elizabeth J. Gatewood, Indiana University Candida G. Brush, Boston University Nancy M. Carter, University of St. Thomas – Ženski preduzetnici: Kretanje naprijed i centar: pregled istraživanja i teorije.
- Baćanović V., Kvote za manje zastupljeni pol u politici u Srbiji i Evropskoj Uniji, 2009.
- Z. Mršević - Ka demokratskom društvu – sistem izbornih kvota, Beograd 2007.
- <http://www.quotaproject.org/aboutQuotas.cfm>
- <http://www.e-jednakost.org.rs/kurs>

6. Prostor, okvirni spisak opreme i nastavnih sredstava za realizaciju modula

Redni broj	Opis – alati, instrumenti i uređaji	Kom.
	Sala za seminare	1
	Računar	16
	Projektor	1
	Projekciono platno, multimedijalne table/TV	1
	Flip chart table	1

7. Uslovi za prohodnost i završetak modula

- Modul se provjerava na kraju programa.

8. Ključne kompetencije koje se razvijaju ovim modulom

- Komunikacija na maternjem jeziku (upotreba stručne terminologije u usmenom i pisanom obliku, izražavanje vlastitih argumenata i zaključaka na uvjerljiv način, razvijanje kritičkog mišljenja i dr.)
- Komunikacija na stranom jeziku (upotreba stručne terminologije na stranom jeziku u usmenom ili pisanom obliku i dr.)
- Digitalna kompetencija (izrada prezentacija na zadatu temu i drugih sadržaja.)
- Učiti kako učiti (podsticanje polaznika/ce na istrajnost i upornost u učenju samostalno i u timu, razvijanje diskusije, izrada domaćih zadataka i istraživanje u cilju nadograđivanja stečenog znanja i dr.)
- Socijalna i građanska kompetencija (podsticanje timskog rada u cilju konstruktivne komunikacije i saradnje, razvijanje tolerancije i razumijevanja drugačijih stavova i dr.)
- Smisao za inicijativu i preduzetništvo (razvijanje sposobnosti planiranja, organizovanja, pripreme i davanja izvještaja, davanje inicijative i dr.)
- Kulturološka svijest i izražavanje (podsticanje upoređivanja svog mišljenja sa mišljenjem drugih, identifikovanje i realizacija društvenih i ekonomskih mogućnosti u kulturnoj aktivnosti)

3.2. UKLJUČIVANJE RODNOG ASPEKTA U KREIRANJE ZAKONA I POLITIKA

1. Broj časova i kreditna vrijednost:

Oblici nastave			Ukupno	Kreditna vrijednost
Teorijska nastava	Vježbe	Praktična nastava		
16	16	8	40	2

2. Cilj modula :

- Sticanje znanja i vještina za uključivanje rodnog aspekta u kreiranje zakona i politika.

3. Ishodi učenja

Po završetku ovog modula polaznik će biti sposoban da:

1. Objasni koncept i značaj strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti u kontekstu javne uprave
2. Objasni način primjene strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti u kontekstu javne uprave

Ishod 3 - Polaznik će biti sposoban da Objasni koncept i značaj strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti u kontekstu javne uprave	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Objasni gender mainstreaming	Gender mainstreaming – strategija za postizanje rodne ravnopravnosti - osnovni element dobrog upravljanja
2. Pojasni neophodne uslove za uspješno integrisanje principa rodne ravnopravnosti – za primjenu gender mainstreaminga	Neophodni uslovi za uspješno integrisanje principa rodne ravnopravnosti: Podijeljena odgovornost za rodnu ravnopravnost; Osnovno razumijevanje rodnih koncepata i integrisanja principa rodne ravnopravnosti; Snažna liderska posvećenost višeg rukovodstva; Strateški okvir; Jasne uloge, odgovornosti za sve aktere i administrativna odgovornost; Kultura promjene, učenja i motivisanost; Instrumenti i znanje za rad na rodno odgovoran način
3. Objasni ciklus integrisanja principa rodne ravnopravnosti u kontekstu javne uprave i planiranja rodno odgovornih politika	
4. Poznae značaj informisanosti i rodne analize: razumijevanje situacije iz rodne perspektive	Značaj informisanosti i rodne analize: Tri ključne vrste informacija: podaci razdvojeni po polovima, rodna statistika i rodne analitičke informacije; Poznavanje pouzdanih izvora informacija i podataka
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi od 1 do 4 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem.	
Predložene teme	
- Koncept i značaj strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti u kontekstu javne uprave - Uslovi za uspješno integrisanje principa rodne ravnopravnosti u institucijama i politikama - Ciklus planiranja rodno odgovorne politike - Razmijevanje društveno-ekonomskih kretanja iz rodne perspektive	

Ishod 4 - Polaznik će biti sposoban da Objasni način primjene strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti u kontekstu javne uprave	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Primijeni rodnu analizu u cilju sagledavanja neophodnih intervencija u pravcu institucija i politika	Rodna analiza Analitički podaci po rodovima (rezultati rodne analize) su od ključnog značaja za osmišljavanje dobrih politika, jer nam govore zašto razlike postoje, koji su uzroci. Rodna analiza je važan dio analize politika koji identifikuje kako javne politike (ili programi/projekti) različito utiču na muškarce i žene
2. Primijeni praktična načela koja osiguravaju rodno odgovorne institucije i politike	Praktična načela Razumijevanja načela koja osiguravaju rodno odgovorne institucije: snažno vođstvo višeg menadžmenta; politike, strategije, akcioni planovi za rodnu ravnopravnost; odgovarajući propisi i procedure, zaposleni: svjesni, vješti i motivisani, pune funkcije Odjeljenja za rodnu ravnopravnost, okruženje za jednake mogućnosti za razvoj
3. Obrazloži praktične srednjoročne potrebe i strateške dugoročne interese	Potrebe i strateški interesi: Pristup političkim pozicijama i pozicijama za donošenje odluka; Uklanjanje zakonskih prepreka poput diskriminacije u pristupu zemljištu i kreditima; Obuka za žene i muškarce u netradicionalnim oblastima (stolarija za žene, obrazovanje za muškarce); Muškarci koji ravnopravnije pomažu u kućnim poslovima kao što su čišćenje kuće, kuvanje, briga o djeci
4. Primijeni u praksi korake za integrisanje principa rodne ravnopravnosti u javnoj upravi – transformativni proces	Transformativni proces Intervencije za kreiranje politika za rodnu ravnopravnost Rodno odgovorno praćenje – monitoring Rodno odgovornu evaluaciju i follow up
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi od 1 do 4 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem. Takođe, mogu se provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.	
Predložene teme	
- Načela za osiguravanje rodno odgovornih institucija - Potrebe institucija i društva - Dugoročni strateški interesi države i društva - Koraci za primjenu transformativnih politika	

4. Andragoške didaktičke preporuke za realizaciju modula

Sadržaje je potrebno obrađivati i realizovati uz visok stepen angažovanosti i aktivnosti polaznika. Naglasak treba staviti na razmjenu iskustava, potreba i znanja između nastavnika/instruktora i polaznika i među samim polaznicima, kao i na povezivanje sa vlastitim iskustvom i praksom.

Organizacija izvođenja modula programa prilagođava se polaznicima, njihovim potrebama, predznanjima, očekivanjima i interesovanjima. U skladu sa tim moguće je prilikom realizacije modula prilagoditi grupi tempo rada, kontinuitet izvođenja, metode, a određene sadržaje moguće je detaljnije obraditi ukoliko grupa za to pokaže interesovanja ili potrebu.

U toku nastave koristiti demonstraciju i primjenu raznovrsnih oblika i metoda rada: kratki blokovi predavanja, radionica, prezentacija, diskusija, timski rad, analiza primjera iz prakse, kooperativan rad, frontalni, individualni, grupni rad, rad u parovima, igra uloga i dr.

5. Okvirni spisak literature i drugih izvora

6. Prostor, okvirni spisak opreme i nastavnih sredstava za realizaciju modula

Redni broj	Opis – alati, instrumenti i uređaji	Kom.
	Računarska učionica	1
	Računar	16
	Projektor	1
	Projekciono platno, multimedijalne table/TV	1
	Flip chart table	1

7. Uslovi za prohodnost i završetak modula

- Modul se provjerava na kraju programa.

8. Ključne kompetencije koje se razvijaju ovim modulom

- Komunikacija na maternjem jeziku (upotreba stručne terminologije u usmenom i pisanom obliku, izražavanje vlastitih argumenata i zaključaka na uvjerljiv način, razvijanje kritičkog mišljenja i dr.)
- Komunikacija na stranom jeziku (upotreba stručne terminologije na stranom jeziku u usmenom ili pisanom obliku i dr.)
- Digitalna kompetencija (izrada prezentacija na zadatu temu i drugih sadržaja.)
- Učiti kako učiti (podsticanje polaznika/ce na istrajnost i upornost u učenju samostalno i u timu, razvijanje diskusije, izrada domaćih zadataka i istraživanje u cilju nadograđivanja stečenog znanja i dr.)
- Socijalna i građanska kompetencija (podsticanje timskog rada u cilju konstruktivne komunikacije i saradnje, razvijanje tolerancije i razumijevanja drugačijih stavova i dr.)
- Smisao za inicijativu i preduzetništvo (razvijanje sposobnosti planiranja, organizovanja, pripreme i davanja izvještaja, procjene, evidentiranja, davanje inicijative i dr.)
- Kulturološka svijest i izražavanje (podsticanje upoređivanja svog mišljenja sa mišljenjem drugih, identifikovanje i realizacija društvenih i ekonomskih mogućnosti u kulturnoj aktivnosti)

3.3. INTEGRISANJE PRINCIPA RODNE RAVNOPRAVNOSTI U INSTITUCIJE

1. Broj časova i kreditna vrijednost:

Oblici nastave			Ukupno	Kreditna vrijednost
Teorijska nastava	Vježbe	Praktična nastava		
16	16	8	40	2

2. Cilj modula:

- Sticanje znanja i vještina o rodno odgovornim politikama i institucijama.

3. Ishodi učenja

Po završetku ovog modula polaznik će biti sposoban da:

1. Sprovede korake strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti i vrši monitoring nad rodno odgovornim politikama

Ishod 4 - Polaznik će biti sposoban da Sprovede korake strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti i vrši monitoring nad rodno odgovornim politikama	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Primijeni intervencije za kreiranje rodno odgovornih politika	Intervencije za kreiranje rodno odgovornih politika Uočavanje ključnih ulaznih tačaka za integrisanje rodne ravnopravnosti u proces planiranja; Učešće rodno odgovornih zainteresovanih strana u procesu planiranja; Integrisanje: kreiranje ciljeva i strategija politika/programa/projekata; Fokus na intervencije za promovisanje rodne ravnopravnosti; Kada treba zatražiti pomoć stručnjaka za rodnu ravnopravnost?
2. Primjena rodno odgovornog monitoringa politika	Rodno odgovorni monitoring politika Potrebno je praviti razliku između monitoringa procesa integrisanja principa rodne ravnopravnosti i ishoda procesa integrisanja rodne ravnopravnosti
3. Primjena rodno odgovorne evaluacije politika	Rodno odgovorne evaluacije politika Poznavanje sadržaja evaluacije, tako da su osmišljene da se utvrdi uticaj na cijelu grupu zainteresovanih strana ili korisnika, i jasno ukaže na različite ishode za žene i muškarce
4. Pojasni strateška promišljanja za ostvarivanje principa gender mainstreaminga	
5. Primijeni metode i tehnike za komuniciranje , tj. zagovaranje principa rodne ravnopravnosti	Metode i tehnike za komuniciranje Uspješna komunikacija o rodnoj ravnopravnosti podrazumijeva relevantne i efikasne argumente: vjerodostojni argumenti, efikasni i održivi argumenti, pravedni i ravnopravni, svedeni na kvalitet života – mikro dimenzija, argumenti za udruživanje, argumenti koji izazivaju lančanu reakciju; spremnost na otpor prema naporima ka postizanju rodne ravnopravnosti
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi od 1 do 5 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem. Takođe, mogu se provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.	
Predložene teme	
- Intervencije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti u javnoj upravi	

Ishod 4 - Polaznik će biti sposoban da Sprovede korake strategije za integrisanje principa rodne ravnopravnosti i vrši monitoring nad rodno odgovornim politikama	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
- Rodno odgovorni monitoring - Rodno odgovorna evaluacija ishoda politika - Strateški koraci za integrisanje principa rodne ravnopravnosti - Zagovaranje principa rodne ravnopravnosti u određenim zainteresovanim grupama	

4. Andragoške didaktičke preporuke za realizaciju modula

Sadržaje je potrebno obrađivati i realizovati uz visok stepen angažovanosti i aktivnosti polaznika. Naglasak treba staviti na razmjenu iskustava, potreba i znanja između nastavnika/instruktora i polaznika i među samim polaznicima, kao i na povezivanje sa vlastitim iskustvom i praksom.

Organizacija izvođenja modula programa prilagođava se polaznicima, njihovim potrebama, predznanjima, očekivanjima i interesovanjima. U skladu sa tim moguće je prilikom realizacije modula prilagoditi grupi tempo rada, kontinuitet izvođenja, metode, a određene sadržaje moguće je detaljnije obraditi ukoliko grupa za to pokaže interesovanja ili potrebu.

U toku nastave koristiti demonstraciju i primjenu raznovrsnih oblika i metoda rada: kratki blokovi predavanja, radionica, prezentacija, diskusija, timski rad, analiza primjera iz prakse, kooperativan rad, frontalni, individualni, grupni rad, rad u parovima, igra uloga i dr.

5. Okvirni spisak literature i drugih izvora

- Smjernice za uvođenje rodni pitanja u formulisanje i sprovođenje nacionalnih politika ka rodnoj ravnopravnosti u Vijetnamu kroz rodno odgovornu nacionalnu politiku i planiranje, Nacionalni odbor za unapređenje žena u Vijetnamu, Hanoj, 2008.
- Priručnik za integrisanje rodne ravnopravnosti, Priručnik za trenere rodne ravnopravnosti, Odeljenje za obuku i zastupanje za ženska pitanja, Kabul, maj 2007.
- Priručnik UNDP-a, Integrisanje rodne ravnopravnosti u praksi: Priručnik, deo II: Sektorski izvještaji.

6. Prostor, okvirni spisak opreme i nastavnih sredstava za realizaciju modula

Redni broj	Opis – alati, instrumenti i uređaji	Kom.
	Sala za seminare	1
	Računar	16
	Projektor	1
	Projekciono platno, multimedijalna tabla/TV	1
	Flip chart table	1

7. Uslovi za prohodnost i završetak modula

- Modul se provjerava na kraju programa.

8. Ključne kompetencije koje se razvijaju ovim modulom

- Komunikacija na maternjem jeziku (upotreba stručne terminologije u usmenom i pisanom obliku, izražavanje vlastitih argumenata i zaključaka na uvjerljiv način, razvijanje kritičkog mišljenja i dr.)
- Komunikacija na stranom jeziku (upotreba stručne terminologije na stranom jeziku u usmenom ili pisanom obliku i dr.)
- Digitalna kompetencija (izrada prezentacija na zadatu temu i drugih sadržaja.)
- Učiti kako učiti (podsticanje polaznika/ce na istrajnost i upornost u učenju samostalno i u timu, razvijanje diskusije, izrada domaćih zadataka i istraživanje u cilju nadograđivanja stečenog znanja i dr.)
- Socijalna i građanska kompetencija (podsticanje timskog rada u cilju konstruktivne komunikacije i saradnje, razvijanje tolerancije i razumijevanja drugačijih stavova i dr.)
- Smisao za inicijativu i preduzetništvo (razvijanje sposobnosti planiranja, organizovanja, pripreme i davanja izvještaja, procjene, evidentiranja, davanje inicijative i dr.)
- Kulturološka svijest i izražavanje (podsticanje upoređivanja svog mišljenja sa mišljenjem drugih, identifikovanje i realizacija društvenih i ekonomskih mogućnosti u kulturnoj aktivnosti)

3.4. RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

1. Broj časova i kreditna vrijednost:

Oblici nastave			Ukupno	Kreditna vrijednost
Teorijska nastava	Vježbe	Praktična nastava		
16	16	8	40	2

2. Cilj modula:

- Osposobljavanje polaznika za praktičnu primjenu rodno odgovornog budžetiranja.

3. Ishodi učenja

1. Razumije implikacije i objašnjava širi kontekst rodno odgovornog budžetiranja u institucijma javne uprave
2. Praktično primijeni rodno odgovorno budžetiranje u institucijma javne uprave

Ishod 1 - Polaznik će biti sposoban da	
Razumije implikacije i objašnjava širi kontekst rodno odgovornog budžetiranja u institucijama javne uprave	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Objasni širi kontekst uvođenja rodno odgovornog budžetiranja	Rodno budžetiranje je proces rodno osviještene analize javnih finansija i vladinih budžeta koji se provodi kroz postupke za obnavljanje budžetskog procesa koji rezultiraju formulisanjem rodno osjetljivih (rodno osviještenih ili rodno osjetljivih) budžeta (Sharp 2003).
2. Pojasni zašto se primjenjuje rodno odgovorno budžetiranje u praksi – koristi rodno odgovornog budžetiranja	
3. Pojasni uticaj rodno odgovornog budžeta na socio-ekonomska dešavanja	
4. Poznaje međunarodna iskustva kada je riječ o rodno odgovornom budžetiranju	Međunarodna iskustva: Austrija, Kanada, Španija
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi od 1 do 4 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem.	
Predložene teme	
- Ekonomski i socijalni benefiti države od primjene rodno odgovornog budžetiranja - Međunarodna iskustva kada je riječ o rodno odgovornom budžetiranju - Koncept rodno odgovornog budžetiranja u širem kontekstu	

Ishod 2- Polaznik će biti sposoban da Praktično primijeni rodno odgovorno budžetiranje u institucijama javne uprave	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Objasni faze izrade budžeta	Faze izrade budžeta: • Formulacija budžeta (ili priprema) • Usvajanje (ili donošenje) budžeta • Izvršenje i izvršenje budžeta Kontrola budžeta: Revizija i evaluacija
2. Objasni polazne tačke za rodno odgovorno budžetiranje u procesu definisanja budžeta u Crnoj Gori	Polazne tačke za integrisanje principa rodne ravnopravnosti za rodno odgovorno budžetiranje u radu institucija i budžetske politike: - rodno osviještene komponente implementacije / programa politike; - rodno osjetljivi cilj /indikator uspjehnosti; - prikupljanje podataka o rodu; - rodna analiza kao osnova za sprovođenje politika; - uključivanje korisnika u poboljšanje kvaliteta pružanja usluga i - izveštavanje koje uključuje rodne indikatore i informacije o uticaju politika/ programa za rodnu ravnopravnost
3. Integriše rodnu perspektivu u sve faze izrade i izvršenja budžeta	
4. Primjenjuje alate za rodno budžetiranje	Alati za rodno budžetiranje - Procjena politike rodnog budžeta - Procjena rodnog budžeta korisnika - Analiza troškova i koristi rodnog budžeta
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi 1, 2 i 3 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem. Kriterijum 4 se može provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.	
Predložene teme	
- Procedura izrade i donošenja državnog budžeta - Početno stanje i ulazne tačke za primjenu rodno odgovornog budžetiranja u svim fazama izrade budžeta - Alati za integrisanje rodne perspektive u izradu budžeta i njihova praktična primjena	

4. Andragoške didaktičke preporuke za realizaciju modula

Sadržaje je potrebno obrađivati i realizovati uz visok stepen angažovanosti i aktivnosti polaznika. Naglasak treba staviti na razmjenu iskustava, potreba i znanja između nastavnika/instruktora i polaznika i među samim polaznicima, kao i na povezivanje sa vlastitim iskustvom i praksom.

Organizacija izvođenja modula programa prilagođava se polaznicima, njihovim potrebama, predznanjima, očekivanjima i interesovanjima. U skladu sa tim moguće je prilikom realizacije modula prilagoditi grupi tempo rada, kontinuitet izvođenja, metode, a određene sadržaje moguće je detaljnije obraditi ukoliko grupa za to pokaže interesovanja ili potrebu.

U toku nastave koristiti demonstraciju i primjenu raznovrsnih oblika i metoda rada: kratki blokovi predavanja, radionica, prezentacija, diskusija, timski rad, analiza primjera iz prakse, kooperativan rad, frontalni, individualni, grupni rad, rad u parovima, igra uloga i dr.

5. Okvirni spisak literature i drugih izvora

- <https://www.ndi.org/dcc-government>
- Dokmanović 2007, str. 117
- Albelda, Duffy i Folbre, 2009.
- OECD (2016), izvještaji o Pekinškoj deklaraciji i Upitnik MMF-a.
- Ahmetović , A., Džurić Kuzmanović , T. Klatzer , E. Risteska , M . (2013) Rodno prilagođavanje budžeta: Univerzitetski udžbenik, UNWOMEN i ulazne tačke u procesu budžetiranja u Crnoj Gori rezultat su rada trenera na radionicama koje je organizovao UNDP.
- Budlender & Sharp 1998, str. 41
- Özer, M., İlköğretim Okulları İkinci Kademe (Ortaokul) Öğrencilerinin Öğrenimi Terk Etme Sorununun Analizi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 1991, Ankara.
- Hoşgör, AG i Smits, J., Uticaj karakteristika porodice na učestvovanje u obrazovanju u Turskoj,
- International Journal of Educational Development, 26. 2006., str. 545–560
- Tansel, A., Determinante obrazovnih postignuća dječaka i djevojčica u Turskoj: pojedinačni faktori i faktori koji se tiču domaćinstva i zajednice,
- Economics of Education Review, 21, 2002, 455–470
- Elson 2004, str. 623-42; Elson 2002.
- Elson, 1999, str. 6
- Quinn 2009, str.5
- Savjet Evrope 2005, str.12
- Sharp 2003.
- Blackden, Bhanu 1999, str. 64–65
- Taylor 2003, str. 65-84
- Rezolucija UN 16, novembar 2000, A/RES/S-23/3
- Grupa stručnjaka Savjeta Evrope 2005, str. 11

6. Prostor, okvirni spisak opreme i nastavnih sredstava za realizaciju modula

Redni broj	Opis – alati, instrumenti i uređaji	Kom.
	Sala za seminare	1
	Računar	16
	Projektor	1
	Projekciono platno, multimedijalna tabla/TV	1
	Flip chart table	1

7. Uslovi za prohodnost i završetak modula

- Modul se provjerava na kraju programa.

8. Ključne kompetencije koje se razvijaju ovim modulom

- Komunikacija na maternjem jeziku (upotreba stručne terminologije u usmenom i pisanom obliku, izražavanje vlastitih argumenata i zaključaka na uvjerljiv način, razvijanje kritičkog mišljenja i dr.)
- Komunikacija na stranom jeziku (upotreba stručne terminologije na stranom jeziku u usmenom ili pisanom obliku i dr.)
- Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodnim naukama i tehnologiji (primjena matematičkog mišljenja prilikom planiranja i izrade rodnog budžetiranja uz korišćenje odgovarajućeg alata dr.)
- Digitalna kompetencija (izrada prezentacija na zadatu temu i drugih sadržaja.)
- Učiti kako učiti (podsticanje polaznika/ce na istrajnost i upornost u učenju samostalno i u timu, razvijanje diskusije, izrada domaćih zadataka i istraživanje u cilju nadograđivanja stečenog znanja i dr.)
- Socijalna i građanska kompetencija (podsticanje timskog rada u cilju konstruktivne komunikacije i saradnje, razvijanje tolerancije i razumijevanja drugačijih stavova i dr.)
- Smisao za inicijativu i preduzetništvo (razvijanje sposobnosti planiranja, organizovanja, pripreme i davanja izvještaja, procjene, evidentiranja, davanje inicijative i dr.)
- Kulturološka svijest i izražavanje (podsticanje upoređivanja svog mišljenja sa mišljenjem drugih, identifikovanje i realizacija društvenih i ekonomskih mogućnosti u kulturnoj aktivnosti)

3.5. PRENOŠENJE ZNANJA I VJEŠTINA IZ OBLASTI RODNE RAVNOPRAVNOSTI

1. Broj časova i kreditna vrijednost:

Oblici nastave			Ukupno	Kreditna vrijednost
Teorijska nastava	Vježbe	Praktična nastava		
8	16	16	40	2

2. Cilj modula:

- Osposobljavanje polaznika za pravilno prenošenje znanja i vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti.

3. Ishodi učenja

Po završetku ovog modula polaznik će biti sposoban da:

1. Objasni karakteristike i specifičnosti učenja odraslih
2. Utvrdi potrebe polaznika, planira i kreira obuku iz oblasti rodne ravnopravnosti
3. Vršiti pravilan izbor metoda i tehnika i primjenjuje ih tokom sprovođenja obrazovne aktivnosti iz oblasti rodne ravnopravnosti
4. Pravilno prezentuje sadržaje iz oblasti rodne ravnopravnosti i koristi vizuelna sredstva i upravlja grupom
5. Vršiti evaluaciju u svim fazama obrazovne aktivnosti i daje povratnu informaciju učesnicima

Ishod 1 Polaznik će biti sposoban da Objasni karakteristike i specifičnosti učenja odraslih	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Objasni- ključne karakteristike i specifičnosti učenja odraslih	
2. Pojasni ključne faktore psihologije učenja odraslih	
3. Navede principe učenja odraslih	
4. Objasni Kolbov ciklus učenja – teorija stilova učenja posmatranja iz ugla različitih autora	Kolbov ciklus učenja Iskustvo i praktična primjena Kolbovog ciklusa učenja, različitih stilova učenja
5. Prilagodi način rada različitim stilovima učenja učesnika	
6. Objasni preduslove za uspješno učenje	
7. Objasni značaj motivacije za uspješno učenje i vrste motivacije	Značaj motivacije Sposobnost trenera da se na obukama utiče na motivisanost, podržavanje učenja, ohrabrivanje i zadovoljavanje potreba učesnika
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi 1, 2, 3, 4 i 6 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem. Kriterijum 5 može se provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.	
Predložene teme	
- Specifičnosti učenja odraslih - Ključni faktori psihologije učenja - Kolbov ciklus učenja i stilovi učenja - Motivacija	

Ishod 2- Polaznik će biti sposoban da Utvrđi potrebe polaznika, planira i kreira obuku	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Objasni karakteristike i značaj ključnih elemenata ciklusa obuke	Ključne stavke ciklusa obuke Utvrđivanje potreba učesnika obuke, dizajn ili razvoj programa obuke, izvođenje obuke i ocjena uspješnosti
2. Utvrđi obrazovne potrebe polaznika iz oblasti rodne ravnopravnosti	Obrazovne potrebe polaznika predstavljaju jaz/diskrepanciju između znanja i vještina koje polaznici posjeduju iz određene oblasti/teme i onih koje žele dodatno steći
3. Vršiti planiranje obrazovne aktivnosti na mikro nivou	Planiranje obrazovne aktivnosti na mikro nivou podrazumijeva planiranje ključnih elemenata procesa nastave
4 Izradi dizajn obuke	Dizajn obuke Logičan tok obuke – teme koje će se obrađivati, obuka na odgovarajućem nivou – zavisno od samih učesnika i njihovog prethodnog iskustva, odrediti glavne poruke – ključne tačke učenja svake sesije, odrediti nastavne metode planiranih sesija, audio vizuelna sredstva, pisani materijal, ostali materijali i pribor, podjela odgovornosti
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijum 1 može se provjeravati usmenim ili pisanim putem. Kriterijumi 2, 3 i 4 mogu se provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.	
Predložene teme	
- Utvrđivanje potreba grupe - Dizajniranje obuke prema potrebama grupe - Praktično izvođenje obuke - Procjena uspješnosti obuke	

Ishod 3 Polaznik će biti sposoban da Vrši pravilan izbor metoda i tehnika i primijenjuje ih	
--	--

Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Navede podjelu metoda i tehnika koje se koriste u obrazovanju odraslih	Podjela metoda i tehnika Tradicionalne i savremene/aktivne metode obučavanja
2. Nabroji metode i tehnike koje se aktivno koriste u obrazovnim aktivnostima sa odraslim polaznicima	Metode i tehnike Brainstorming, rad u malim grupama, studija slučaja, konsultacije, debata, akvarijum, igrice i „ledolomci“, izlaganje predavanja ili prezentacija, igranje uloga, demonstracija
3. Navede karakteristike pojedinačnih metoda i tehnika koje se primjenjuju u obrazovanju odraslih	
4. Primjeni različite metode i tehnike u konkretnoj obrazovnoj aktivnosti	
5. Navede kriterijume za izbor metoda i tehnika	
6. Vrši pravilan izbor metoda i tehnika koji odgovara prilici i učesnicima	

Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja

Kriterijumi 1, 2 i 3 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem. Kriterijumi 4, 5 i 6 mogu se provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.

Predložene teme

- Metode i tehnike
- Primjena metoda i tehnika
- Kriterijumi za izbor metoda i tehnika

Ishod 4 Polaznik će biti sposoban da Pravilno prezentuje i koristi vizuelna sredstva i upravlja grupom	
---	--

Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Navede vrste komunikacije i njihove osnovne karakteristike	Vrste komunikacije Verbalna, neverbalna i paraverbalna komunikacija

Ishod 4 Polaznik će biti sposoban da Pravilno prezentuje i koristi vizuelna sredstva i upravlja grupom	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
2. Pojasni značaj usklađivanja verbalne i neverbalne komunikacije	
3. Objasni elemente koji utiču na vještine prezentovanja	Elementi koji utiču na vještine prezentovanja Pokret i gestikulacija, kontakt očima, jezik, ritam, humor, glas, uključivanje učesnika, odgovarajuća audiovizuelna sredstva – tipovi i planiranje ovih sredstava
4. Pojasni ulogu i značaj primjene audio-vizuelnih sredstava i poznavanje zlatnih pravila za korišćenje audio-vizuelnih sredstava	Zlatna pravila: Istaknu glavne ideje i gradivo Poboljšaju da se zapamte glavne poente Privuku pažnju Ožive izgovorenu riječ Mijenjaju tempo
5. Pravilno prezentuje sadržaje	
6. Pojasni koncept rada u timu – ko-trening	
7. Pojasni trenerske kompetencije za izvođenje obuke - facilitacija	Poznavanje dinamika grupe i vještina rada sa grupom
8. Upravlja grupnom dinamikom i stvara pozitivnu atmosferu	
9. Primijeni pravila za aktivno slušanje	Aktivno slušanje Postavljanje pitanja, parafriziranje, sumiranje
10. Primijeni pravila za prevazileženje konfliktnih situacija	
11. Pravilno upravlja situacijama i tzv. „ teškim “ učesnicima	Teški“ učesnici Poznavanje strateških koraka za upravljanje situacijama u slučajevima gdje postoje „teški“ učesnici
Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja	
Kriterijumi od 1 do 5, 7 i 8 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem, takođe se mogu provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem. Kriterijumi 6, 9, 10 i 11 se mogu provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.	
Predložene teme	

Ishod 4 Polaznik će biti sposoban da Pravilno prezentuje i koristi vizuelna sredstva i upravlja grupom	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
- Vrste komunikacije i njihove karakteristike - Prevazilaženje konfliktnih situacija - Prezentacija i vizuelizacija - Vještine prezentovanja - Rad u timu - Facilitacija - Procjena uspješnosti obuke	

Ishod 5- Polaznik će biti sposoban da Vrši evaluaciju u svim fazama obuke i daje povratnu informaciju učesnicima/ama	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
1. Pojasni značaj evaluacije obuke	
2. Navede vrste evaluacije obuke	
3. Vrši evaluaciju u toku obuke	
4. Vrši evaluaciju na karaju obuke	
5. Vrši procjenu uspješnosti obuke	
6. Objasni „feedback“	“ feedback“ povratna informacija učesnicima obuke
7. Pravilno daje “feedback“	

Način provjeravanja dostignutosti ishoda učenja

Kriterijumi 1, 2 i 6 se mogu provjeravati usmenim ili pisanim putem. Kriterijumi 3, 4, 5 i 7 mogu se provjeravati kroz praktičan zadatak/rad sa usmenim obrazloženjem.

Ishod 5- Polaznik će biti sposoban da Vrši evaluaciju u svim fazama obuke i daje povratnu informaciju učesnicima/ama	
Kriterijumi za dostizanje ishoda učenja U cilju dostizanja ishoda učenja, polaznik treba da:	Kontekst (Pojašnjenje označenih pojmova)
Predložene teme	
- Evaluacija – značaj i vrste evaluacije - Feedback-povratna informacija učesnicima obuke	

4. Andragoške didaktičke preporuke za realizaciju modula

Sadržaje je potrebno obrađivati i realizovati uz visok stepen angažovanosti i aktivnosti polaznika. Naglasak treba staviti na razmjenu iskustava, potreba i znanja između nastavnika/instruktora i polaznika i među samim polaznicima, kao i na povezivanje sa vlastitim iskustvom i praksom.

Organizacija izvođenja modula programa prilagođava se polaznicima, njihovim potrebama, predznanjima, očekivanjima i interesovanjima. U skladu sa tim moguće je prilikom realizacije modula prilagoditi grupi tempo rada, kontinuitet izvođenja, metode, a određene sadržaje moguće je detaljnije obraditi ukoliko grupa za to pokaže interesovanja ili potrebu.

U toku nastave koristiti demonstraciju i primjenu raznovrsnih oblika i metoda rada: kratki blokovi predavanja, radionica, prezentacija, diskusija, timski rad, analiza primjera iz prakse, kooperativan rad, frontalni, individualni, grupni rad, rad u parovima, igra uloga i dr.

5. Okvirni spisak literature i drugih izvora

- Trenerski pristup i metodologija u okviru trećeg sektora, Dušan Ondrušek 2003.
- Rose i Nicol, 1997 u: David Jaques, 2000.
- "Deklaracija o učenju"(Honey,1998).
- Aktivna obuka , Priručnik za trener/ice, Dubravka Velat i Radmila Radić Dudić, 2008....
- A Handbook of Human Resource Management Practice”, Michael Armstrong
- „Training trainers for development“ Conducting a Workshop on Participatory Training Techniques, The Centre for Development and Population Activities, 1995.
- ASTD: American Association of Training and Development competences -Američko udruženje za kompetencije treninga i razvoja.

6. Prostor, okvirni spisak opreme i nastavnih sredstava za realizaciju modula

Redni broj	Opis – alati, instrumenti i uređaji	Kom.
	Sala za seminare	1
	Računar	16
	Projektor	1
	Projekciono platno, multimedijalna tabla/TV	1
	Flip chart table	1
	Moderacijski kofer	1

7. Uslovi za prohodnost i završetak modula

- Modul se provjerava na kraju programa.

8. Ključne kompetencije koje se razvijaju ovim modulom

- Komunikacija na maternjem jeziku (upotreba stručne terminologije u usmenom i pisanom obliku, izražavanje vlastitih argumenata i zaključaka na uvjerljiv način, razvijanje kritičkog mišljenja i dr.)
- Komunikacija na stranom jeziku (upotreba stručne terminologije na stranom jeziku u usmenom ili pisanom obliku i dr.)
- Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodnim naukama i tehnologiji (primjena matematičkog mišljenja prilikom planiranja i izrade rodnog budžetiranja uz korišćenje odgovarajućeg alata dr.)
- Digitalna kompetencija (izrada prezentacija na zadatu temu i drugih sadržaja.)
- Učiti kako učiti (podsticanje polaznika/ce na istrajnost i upornost u učenju samostalno i u timu, razvijanje diskusije, izrada domaćih zadataka i istraživanje u cilju nadograđivanja stečenog znanja i dr.)
- Socijalna i građanska kompetencija (podsticanje timskog rada u cilju konstruktivne komunikacije i saradnje, razvijanje tolerancije i razumijevanja drugačijih stavova i dr.)
- Smisao za inicijativu i preduzetništvo (razvijanje sposobnosti planiranja, organizovanja, pripreme i davanja izvještaja, procjene, evidentiranja, davanje inicijative i dr.)
- Kulturološka svijest i izražavanje (podsticanje upoređivanja svog mišljenja sa mišljenjem drugih, identifikovanje i realizacija društvenih i ekonomskih mogućnosti u kulturnoj aktivnosti)

4. USLOVI ZA IZVOĐENJE PROGRAMA OBRAZOVANJA

4.1. BROJ POLAZNIKA PROGRAMA

Preporučeni broj polaznika za uspješnu realizaciju teorijske nastave u cilju postizanja predviđenih ishoda učenja je do 18. Preporučeni broj polaznika za uspješnu realizaciju praktične nastave je do 6.

4.2. PROSTOR, OKVIRNI SPISAK OPREME I NASTAVNIH SREDSTAVA ZA REALIZACIJU PROGRAMA

REDNI BROJ	NAZIV MODULA	PROSTOR, OKVIRNI SPISAK OPREME I NASTAVNIH SREDSTAVA	KOM
1.	Razumijevanje rodne ravnopravnosti i rodni uloga	- Sala za seminare	1
		- Računar	16
		- Projektor	1
		- Projekciono platno/ multimedijalna tabla / TV	1
		- Flip chart tabla	1
2.	Uključivanje rodnog aspekta u kreiranje zakona i politika	- Sala za seminare	1
		- Računar	16
		- Projektor	1
		- Projekciono platno/ multimedijalna tabla / TV	1
		- Flip chart tabla	1
3.	Rodno osviještene politike i podržavajuće institucije	- Sala za seminare	1
		- Računar	16
		- Projektor	1
		- Projekciono platno/ multimedijalna tabla / TV	1
		- Flip chart tabla	1
4.	Prenošenje znanja i vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti	- Sala za seminare	1
		- Računar	16
		- Projektor	1
		- Projekciono platno/ multimedijalna tabla / TV	1
		- Flip chart tabla	1
		- Moderacijski kofer	1

4.3. IZVOĐAČI PROGRAMA OBRAZOVANJA

REDNI BROJ	NAZIV MODULA	PROFIL I NIVO OBRAZOVANJA IZVOĐAČA PROGRAMA OBRAZOVANJA
1.	Razumijevanje rodne ravnopravnosti i rodnih uloga	- Teorijski dio, Kvalifikacija nivoa obrazovanja VII1 društvenih nauka, relevantno radno iskustvo u trajanju od najmanje 3 godine - Poželjno: stručno usavršavanje i osposobljavanje u oblasti rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, vladavine prava, evropskih integracija, ekonomskog upravljanja, upravljanja ljudskim resursima, razvoja i koordinacija javnih politika, upravljanjem javnim finansijama - Poželjno iskustvo u državnoj upravi
2.	Uključivanje rodnog aspekta u kreiranje zakona i politika	- Teorijski dio, Kvalifikacija nivoa obrazovanja VII1 društvenih nauka, relevantno radno iskustvo u trajanju od najmanje 3 godine - Poželjno: stručno usavršavanje i osposobljavanje u oblasti rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, vladavine prava, evropskih integracija, ekonomskog upravljanja, upravljanja ljudskim resursima, razvoja i koordinacija javnih politika, upravljanjem javnim finansijama - Poželjno iskustvo u državnoj upravi
3.	Rodno osviještene politike i podržavajuće institucije	- Teorijski dio, Kvalifikacija nivoa obrazovanja VII1 društvenih nauka, relevantno radno iskustvo u trajanju od najmanje 3 godine - Poželjno: stručno usavršavanje i osposobljavanje u oblasti rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, vladavine prava, evropskih integracija, ekonomskog upravljanja, upravljanja ljudskim resursima, razvoja i koordinacija javnih politika, upravljanjem javnim finansijama - Poželjno iskustvo u državnoj upravi
4.	Rodno odgovorno budžetiranje	- Teorijski dio, Kvalifikacija nivoa obrazovanja VII1 društvenih nauka, relevantno radno iskustvo u trajanju od najmanje 3 godine - Poželjno: stručno usavršavanje i osposobljavanje u oblasti rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, vladavine prava, evropskih integracija, ekonomskog upravljanja, upravljanja ljudskim resursima, razvoja i koordinacija javnih politika, upravljanjem javnim finansijama. - Poželjno iskustvo u državnoj upravi.
5.	Prenošenje znanja i vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti	- Praktični dio, Kvalifikacija nivoa obrazovanja VII1 društvenih nauka, relevantno radno iskustvo u trajanju od najmanje 3 godine, završen trening za trenere ili program andragoškog osposobljavanja za rad u obrazovanju odraslih - Poželjno: stručno usavršavanje i osposobljavanje u oblasti rodne ravnopravnosti, ljudskih prava, vladavine prava, evropskih integracija, ekonomskog upravljanja, upravljanja

REDNI BROJ	NAZIV MODULA	PROFIL I NIVO OBRAZOVANJA IZVOĐAČA PROGRAMA OBRAZOVANJA
		ljudskim resursima, razvoja i koordinacija javnih politika, upravljanjem javnim finansijama - Poželjno iskustvo u državnoj upravi

5. REFERENTNI PODACI

Naziv dokumenta: Program obrazovanja za sticanje ključnih vještina iz oblasti rodne ravnopravnosti

Kod dokumenta: [Klik za unos teksta]

Datum usvajanja dokumenta: [Klik za unos teksta]

Sjednica nadležnog Savjeta na kojoj je dokument usvojen: [Klik] sjednica Nacionalnog savjeta za obrazovanje

Radna grupa za izradu dokumenta:

1. Kaća Đuričković, diplomirani pravnik, programski menadžer za rodnu ravnopravnost u UNDP
2. Biljana Maletin, diplomirani pravnik, ekspert za rodnu ravnopravnost
3. Maša Vučinić, diplomirani ekonomista, projektni koordinator za rodnu ravnopravnost u UNDP

Koordinator:

Ljiljana Garić, diplomirani andragog, rukovodilac Odjeljenja za obrazovanje odraslih, JU Centar za stručno obrazovanje

Ostale informacije:

Lektura: Magdalena Jovanović, samostalni savjetnik I za odnose sa javnošću, organizaciju događaja i lektorisanje, JU Centar za stručno obrazovanje

Dizajn i tehnička obrada: Josip Genić, samostalni savjetnik I - sistem inženjer, JU Centar za stručno obrazovanje